

ไทรจัวร์ การตัดเย็บไทรจัวร์

1	สบบ	1
2	ผ้าจัวร์	3
3	ผ้าสังฆาฏี	15
4	อนุวาท	23
5	การยอม	27
6	อุปกรณ์	33

1. สบง

ผ้าสบงคือผืนหนึ่งใน 3 ผืนของชุดไตรจีวร ที่พระภิกษุสามเณรใช้สำหรับนุ่ง เรียกชื่อตามพระวินัยว่า “อันตรวาสก” อ่านว่า “อัน-ตะ-ระ-วา-สก หรือ อัน-ตะ-ระ-วา-สะ-กะ” มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า เวลานุ่งให้ด้านบนปิดสะดือ และด้านล่างปิดครึ่งแข้ง

1.1 การเลือกผ้า

สบง ปกติจะใช้ผ้าที่หนาเช่นผ้าชันฟอไรซ์ ที่มีผ้าเนื้อหนาละเอียดจับเหงื่อได้ดี หรืออาจจะใช้ผาด้ายดิบหรือผ้าไหมก็ได้ขอให้มีเนื้อผาหนา

1.2 การกะขนาดขนาดผ้า

ด้านยาว: สบงที่นิยมจะมีชั้น 5 ชั้น มีความยาวไม่ต่ำกว่า 230 ซม. (เพื่อป้องกันผ้าแหวกเวลานุ่ง) แต่ไม่ควรยาวเกิน 250 ซม.

เพราะจะเกินขนาดที่พระวินัยเจ้าบัญญัติ ด้านสูง: ยืนตัวตรง ใช้สายวัด วัดเหนือสะดือลงมาถึงครึ่งหน้าแข้ง นั่นคือขนาดความสูงของสบงที่เหมาะสม

1.3 การคำนวณในการตัด

จะเหมือนกันกับการคำนวณจีวร เพียงแต่ลดจำนวนชั้นในการคำนวณลงเท่านั้น

1.4 การเย็บและย้อม

ขั้นตอนจะเหมือนกับการเย็บย้อมจีวรทุกประการ

2. ผ่าจิ๋ว

ผ้าจิวรเป็นผ้าผืนหนึ่งในสามผืนของผ้าไตรจิวร เป็นผ้าที่พระสงฆ์ใช้หม
เรียกชื่อตามพระวินัยว่า *อุตฺตราชงค* อานวว่า “*อุ-ตะ-รา-สง หรือ อุ-ตะ-รา-สัง*”
หมให้เป็นปริมณฑล (งาม หรือเหมาะสม) ให้ตานบนปิดหลุมคอ ชายตานล่างปิดครึ่งแข้ง

2.1 การเลือก^๒ค่า

จิวร ผ้าที่เหมาะต่อการตัดจิวรควรเป็นผ้าไม่หนา มาก เช่น ผ้าป่าน มัสลิน ป่านสวิส ลินิน หรือ ป่านอินเดีย เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความชอบของผู้ใช้

ในพระวินัยอุทฺตถให้ใช้ผ้าทุกชนิดยกเว้นผ้ากำพล คือผ้าที่ทอด้วยผมนมนุษย์

ส่วนต่างๆ ของจิ๋ว

2.2 การกะขนาดขนาดผา

คำกว้าง: เพื่อให้ไม่เกิดความสับสนจะเรียกว่า “ดานสูง” มีวิธีการกะขนาดจิ๋วให้เท่ากับตัวผู้ใสจะมีลักษณะดังนี้ ให้เจ้าของจิ๋วจับตลับเมตร สายวัด หรือเชือกใหญ่แขวนขึ้นด้านบนในที่สูงที่สุด

แล้ววัดขนาดจากตำแหน่งที่จับ ถึงตำแหน่งหนึ่งผ้ามือขึ้นมาครึ่งแข้ง
ขนาดที่ได้ไ้จะนำมาคำนวณต่อไป

การวัดหาด้านสูงของผ้า^๕

ด้านยาว: ให้ผู้ต้องการจีวรยืนตัวตรงเท้าชิด จะใช้สายวัดหรือเชือกทาบครึ่ง
 คลองคอของผู้ต้องการจีวร ปล่อยให้ปลายเชือกทั้งสองด้านแตะพื้นพอดี
 แล้ววัดดูความยาวของเชือกนั้นคือขนาดความยาวของจีวรที่เหมาะสมกับตัว

การวัดหาความยาวของผ้า

2.3 การคำนวณผ้าเพื่อตัด

ก่อนอื่นเราต้องดูลักษณะของผ้าที่มีว่าเป็นผ้าหน้ากว้างเท่าไร

ควรแบ่งการตัดออกเป็นกี่ชั้น โดยปกติแล้วผ้ากว้างน้อยกว่า 115 ซม ถือว่าเป็นผาหนาแคบ

2.4 การหาคำนวนหาค่าผ้าหดในการย้อม

จากนั้นจะคำนวณหาส่วนหดในการเย็บย้อม ซึ่งมีวิธีหาดังนี้ คือ

- (1) ตัดผ้าแต่ละด้านเป็นริ้วยาว 110 เซนติเมตร กว้างประมาณ 2.5 เซนติเมตร ซิดหัวท้ายในระหว่างผาด้วยปากกาถูกลิ้นที่ซีกไม่ออก ให้มีระยะห่าง 100 เซนติเมตร
- (2) ทำสัญลักษณ์ ว่าผาด้านไหนให้ชัดเจน เพราะผาส่วนกว้างกับส่วนยาวจะหดไม่เท่ากัน
- (3) นำผานั้นไปต้มในน้ำเดือด 15 นาที หรือจะให้ได้อาที่แน่นอนกว่าก็ใช้วิธีการย้อม
- (4) ผึ่งหรือ รีดผ้าให้แห้ง
- (5) วัดดูว่าผ้าหดไปกี่เซนติเมตร เมื่อเทียบกับค่าก่อนการทดลอง ค่าที่ได้ตรงนี้เรียกว่า “ค่าผ้าหดในการย้อม” มีหน่วยเป็นเปอร์เซ็นต์ ซึ่งจะนำไปใช้ในการคำนวณเวลาคำนวณเพิ่มความยาวผ้าในการตัด

ตัวอย่างการตัดผ้าในการทดลองหาค่าผ้าหด

2.5 การกะขนาดขนาดผ้า

สูตรการคำนวณ

[ค่าผ้าหดในการย้อม = ความยาวของผ้าก่อนการทดลอง - ความยาวผ้าหลังการทดลอง (หน่วยเป็นเปอร์เซ็นต์)]

ตัวอย่าง 1

ขีดเส้นจัดริ้วขนาด 100 ซม. เมื่อทำตามขั้นตอนด้านบนแล้ววัดได้ว่า

หน้าผาด้านยาวเหลือ 98 ซม. แสดงว่า ผ้าหดไป 2 เปอร์เซ็นต์

หน้าผาด้านกว้างเหลือ 96 ซม. แสดงว่า ผ้าหดไป 4 เปอร์เซ็นต์

ค่าที่ได้นี้จะนำไปคำนวณส่วนหดของผ้าทั้งหมด

2.6 การคำนวณหาค่าผ้าหดในการเย็บ

ในการเย็บหากเป็นผ้าชั้นเดียว เราจะพับตรงเส้นเพื่อเย็บให้เป็นตะเข็บ มีศัพย์เฉพาะเรียกว่า “กระดุก” (หากเป็นผาสองชั้น เมื่อเซาผาก็จะเป็นกระดุก)

ต่อจากนั้นถึงเย็บรอบที่สองเพื่อทำการล้มกระดุก เพื่อให้ผ้าที่พับหรือต่อแข็งแรง

ในการพับเย็บจะเสียความยาวผ้าไปประมาณ 0.5 ซม.

ส่วนในการต่อผาจะเสียความยาวผ้าไปประมาณ 0.7 ซม.

ผ้าจะเสียความยาวไปอีกในการพับเพื่อเย็บขอบผ้า “อนูวต” จะเสียไปประมาณด้านละ 0.5- 1 ซม.

ค่าของการเย็บกระดุก และ ค่าพับเพื่อเย็บเข้าอนูวต

จะนำไปใช้ในการคำนวณหาค่าของ “ผ้าที่หดในการเย็บ” มีขนาดเท่าไร สรุปเป็นสูตรได้ดังนี้คือ

- (1) จำนวนของกุดิ กุดิคือช่องรอยต่อระหว่างชั้น ทางด้านยาว
ดังนั้นกุดิจะมีน้อยกว่าจำนวนชั้น อยู่ 1 เสมอ ตัวอย่าง หากสบงมี 5
ชั้น ก็จะมีกุดิ อยู่ 4 และ จีวร 9 ชั้น ก็จะมีกุดิอยู่ 8
- (2) ขนาดจีวรที่ต้องการ คือขนาดที่เราได้วัด ดังแสดงในวิธีกะผ้า

- (3) จำนวนชั้น คือ จำนวนของตอนของผ้าที่เราต้องการ
ตามที่นิยมทำที่วัดบึงแสนสุข และวัดทั่วไป สบงจะมีจำนวน 5 ชั้น
จีวรและสังฆาฏินิยม 9 จะมากกว่านี้ก็ได้ แต่ต้องเป็นจำนวนคี่

วิธีคำนวณ

ซึ่งสามารถแทนค่าต่างๆ ได้ดังนี้

ค่าผ้าหัดในการเย็บ-ย้อม แยกได้ดังนี้ คือ

- (1) ค่าพ็อบนูวตทั้งสองด้าน ด้านละ 1 ซม หรือเล็กกว่าตามความชำนาญในการเย็บ
- (2) ขนาดตอนนูวตทั้งสองด้าน ด้านละอย่างน้อย 16 ซม (ใหญ่เล็กกว่านี้ตามต้องการ)
- (3) ขนาดการหัดเวลาเย็บกุสีและต่อผ้า ผ้าจะหัดประมาณ 0.5 ซม.
ต่อหนึ่งเส้นของการพับเย็บ และประมาณ 0.7 ซม เย็บต่อหนึ่งเส้นการต่อ
- (4) ขนาดการหัดเวลาซัก หรือย้อม หาได้จากการหาอัตราการหัดของผ้า
ด้วยการต้มและรีด ก่อนทำการตัด

ในการคำนวณหาค่าของ มณฑล เราจะแยกทำทีละส่วนคือ ส่วนด้านยาว และ
ส่วนด้านสูง

ส่วนด้านยาว

การคำนวณหาค่า มณฑล แทนค่าตามสูตรได้ดังนี้

ค่าความกว้างของมณฑลในส่วนด้านยาว ที่ได้ก็คือ 30.2 ซม.
ในการตัดผาจริงๆ เราอาจจะปัดเลขทศนิยมให้เป็น 30
เพื่อความสะดวกในการตัด

ส่วนด้านสูง

การคำนวณหาค่า มณฑล แทนค่าตามสูตรได้ดังนี้

ค่าความกว้างของมณฑลในส่วนด้านสูง ที่ได้ก็คือ 56 ซม.

ในการตัดผ้าจริงๆ หากมีทศนิยม

เราอาจจะปัดเลขทศนิยมให้เป็นจำนวนเต็ม

เมื่อได้ค่าของทั้งสองส่วนออกมาแล้วจะเขียนออกเป็นสัญลักษณ์ได้ว่า
ต้องการตัดจีวรขนาด 30×56 ก็จะเป็นที่เข้าใจในผู้ตัดเย็บจีวรของวัดบึงแสนสุขว่า
ต้องวัดมณฑลด้านกว้าง 30 ซม. ด้านยาว 56 ซม.

2.7 การขีดผ้าเพื่อตัด

เมื่อได้ขนาดความยาวและสูงของ มณฑลแล้ว จะอธิบายวิธีการตัดผ้าต่อไป
ในการตัดผ้านี้มีอุปกรณ์ดังต่อไปนี้

อุปกรณ์

- (1) พันที่เรียบกว้างขนาด 3 เมตรขึ้นไป ยาวอย่างน้อย 5 เมตร อยู่ในห้องที่ลมสงบ
- (2) ไม้ขีดอลูมิเนียม ยาว 4.5 เมตรหนึ่งอัน 2.5 เมตร หนึ่งอัน
(สองอย่างนี้ไม่ต้องมีเส้นกำหนดขนาด) ไม้บรรทัด 60 ซม. หนึ่งอัน
- (3) ปากกาลูกลื่น สีน้ำเงิน
- (4) กรรไกรตัดผ้าชนิดดี
- (5) ตลับเมตร หรือ สายวัด

วิธีการขีดผ้า

- (1) ปูผ้าให้เรียบ
- (2) จัดริมผาด้านยาวให้ได้เส้นตรง (เท่าที่ทำได้) ทำได้ด้วยการขีดเส้นขอบที่ริมผ้า
เพื่อตัดส่วนที่แข็งของผาออก
- (3) วัดหน้าผาด้านกว้างให้ได้ฉาก
ทำได้ด้วยการพับผ้าให้ได้มุมฉากแล้วขีดเส้นเพื่อขลิบหัวผ้า

(4) แทนค่าการวัดลงในแผ่นผ้า

วิธีการวัด และแทนค่าลงในแผ่นผ้า

- (1) ให้นำผ้าด้านยาวเพื่อใช้เป็นส่วนของจีวร
- (2) ส่วนสูงของจีวรจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน เริ่มวัดจากเส้นขลิบหัวผ้า

ส่วนที่ 1

- (1) วัดจากเส้นขลิบหัวผ้าไป 16 ซม. (ขนาดตอนูวาท) เพื่อกำหนดตอนูวาท จุดหมายไว้
- (2) วัดจากจุดก่อน 56 ซม. (ความกว้างมณฑล) เพื่อกำหนดความสูง อัฏฐมณฑล

ส่วนที่ 2

- (1) วัดจากจุดก่อน 6 ซม. (ความกว้างกุลี) แล้วจุดไว้ เพื่อใช้เป็นอัฏฐกุลี
- (2) วัดจากจุดก่อน 56 ซม. เพื่อกำหนดความสูง มณฑล
- (3) วัดจากจุดก่อน 6 ซม. แล้วจุดไว้ เพื่อใช้เป็นอัฏฐกุลี

ส่วนที่ 3

- (1) วัดจากจุดก่อน 56 ซม. เพื่อกำหนดความสูง มณฑล
- (2) วัดจากจุดก่อนไป 16 ซม. เพื่อกำหนดตอนูวาท แล้วจุดไว้

เมื่อวัดเสร็จแล้วให้ขีดเส้น เพื่อกำหนดเป็นเส้นตัด
หากพื้นที่ในการตัดยาวพอเราอาจจะทำขั้นตอนทั้งหมดนี้ 2 หรือ 3 ครั้งได้ในคราวเดียว

หมายเหตุ: หน้าผาด้านกว้างเพื่อใช้เป็นส่วยาวของจิวร
ขนาดความกว้างของหน้าผาโดยทั่วไป จะวัดได้ครั้งละ 3 ชั้น
แยกออกได้เป็น 3 ชั้น
อาจจะมีส่วผาเหลือก็ให้วัดจนว่ตที่จะมาทาบขนาด 18 ซม.
ไว้เพื่อประหยัดผ้า

มีวิธีการดังนี้ วัดจากริมเข้าไปประมาณ 0.5 ซม. แล้วขีด เพื่อขลิบส่วนที่แข็งของผ้าออก
และไคเส้นตรงเพื่อเป็นเส้นเริ่มในการวัด

2.8 ชั้นที่ 1 ประกอบด้วย ชั้นที่ 1-3

ชั้นที่ 1

- (1) วัดจากริมผ้าเข้าไป 16 ซม. จุดหมายไว้ เพื่อกำหนดค่อนว่ต
- (2) วัดความกว้างของมณฑล 30 ซม. เริ่มจากจุดในข้อที่ผ่านมา จุดหมายไว้

ชั้นที่ 2

- (1) วัดความกว้างของกุสี 6 ซม. เริ่มจากจุดในข้อที่ผ่านมา
- (2) วัดความกว้างของมณฑล 30 ซม. เริ่มจากจุดในข้อที่ผ่านมา จุดหมายไว้

ชั้นที่ 3

- (1) วัดความกว้างของกุสี 6 ซม. เริ่มจากจุดในข้อที่ผ่านมา
- (2) วัดความกว้างของมณฑล 30 ซม. เริ่มจากจุดในข้อที่ผ่านมา จุดหมายไว้

2.9 ชั้นที่ 2 ประกอบด้วยชั้น 4-6

ชั้นที่ 4

- (1) วัดความกว้างของกุสี 6 ซม. เริ่มจากจุดในข้อที่ผ่านมา

- (2) วัดความกว้างของมณฑล 30 ซม. เริ่มจากจุดในข้อที่ผ่านมา จุดหมายไว้

ชั้นที่ 5

- (1) วัดความกว้างของกุลี 6 ซม. เริ่มจากจุดในข้อที่ผ่านมา
- (2) วัดความกว้างของมณฑล 30 ซม. เริ่มจากจุดในข้อที่ผ่านมา จุดหมายไว้
- (3) วัดความกว้างของกุลี 6 ซม. เริ่มจากจุดในข้อที่ผ่านมา
- (4) สังเกตได้ว่า ชั้นที่ 5 นี้ จะมีกุลีสองอัน เพราะเป็นชั้นกกลาง

ชั้นที่ 6

- (1) วัดความกว้างของมณฑล 30 ซม. เริ่มจากจุดในข้อที่ผ่านมา จุดหมายไว้
- (2) วัดความกว้างของกุลี 6 ซม. เริ่มจากจุดในข้อที่ผ่านมา

2.10 ชั้นที่ 3 ประกอบด้วยชั้น 7-9

ชั้นที่ 7

- (1) วัดความกว้างของมณฑล 30 ซม. เริ่มจากจุดในข้อที่ผ่านมา จุดหมายไว้
- (2) วัดความกว้างของกุลี 6 ซม. เริ่มจากจุดในข้อที่ผ่านมา

ชั้นที่ 8

- (1) วัดความกว้างของมณฑล 30 ซม. เริ่มจากจุดในข้อที่ผ่านมา จุดหมายไว้
- (2) วัดความกว้างของกุลี 6 ซม. เริ่มจากจุดในข้อที่ผ่านมา

ชั้นที่ 9

- (1) วัดความกว้างของมณฑล 30 ซม. เริ่มจากจุดในข้อที่ผ่านมา จุดหมายไว้
- (2) วัดความกว้างของอนุวต 16 ซม. เริ่มจากจุดในข้อที่ผ่านมา

ข้อควรสังเกต ชั้น 1 และ 9, 2 และ 8, 3 และ 7, 4 และ 6

มีเส้นตำแหน่งเดียวกัน หากปะกบเข้าหากัน ส่วนชั้นที่ 5

จะไม่เหมือนชั้นอื่นๆ และมีกุสสองอัน

เคล็ดนี้สามารถนำไปใช้กับการตัดสังฆาฏิที่มีสองชั้นได้เป็นอย่างดี

3. ผ่าสังฆาฏี

3.1 การเลือกผ้า

สังฆาฏี ผ้าที่เหมาะสมแต่การตัดสังฆาฏีควรเป็นผ้าบาง เช่น ป่านอินเดีย ป่านมัสลิน ผ้าลินิน ป่านอินเดียจะเป็นผ้าที่บางมากตัดเป็นสังฆาฏีแล้วจะหนาเท่ากับจีวรที่ตัดด้วยผ้าป่านมัสลิน

3.2 การกะขนาดขนาดผ้า

สังฆาฏีจะวิธีการวัดและขีดเช่นเดียวกับจีวร

จะแตกต่างกันตรงที่ต้องตัดเส้นตัดของทุกชั้นให้แยกชั้นกัน

และต้องทำชั้นให้แต่ละชั้นให้มีชั้นที่เป็นเงาซึ่งกันและกัน เพื่อจะได้เย็บเป็นสองชั้นได้ ดังนั้นสังฆาฏี จะมีผ้าทั้งหมด 18 ชั้น ชั้นที่ 1-9 การขีดผาจะเหมือนกับจีวรทุกประการ

3.3 การขีดชั้นที่เป็นเงา

- (1) ตัดผ้าทุกชั้นให้เท่ากับชั้น 1-9
- (2) นำชั้นแต่ละชั้นมาประกบกันทีละชั้น
- (3) จุดตามเส้นของชุดแรก
- (4) พลิกผ้าชั้นมาขีดเพื่อให้ทั้งชั้น เป็นเงาซึ่งกันและกัน
หมายความว่า มีเส้นแต่ละเส้นตรงกัน แต่คนละด้าน
- (5) พับผ้าซ้อนกันไว้แยกเป็นแต่ละชั้น เพื่อป้องกันความสับสน

3.4 การเย็บ

- (1) เย็บขึ้นกระดุกกูลี *เส้นขาด* แต่ละเส้นยาวประมาณ 10 ซม.

ที่ไม่ต้องเย็บตลอดแนวเพราะเราจะเย็บเส้นนี้ตอนประกอบผ้าสองชิ้นเข้ากัน
เส้นอักษณกูลี *เส้นขวาง* เย็บตลอดแนว เย็บเช่นนี้ทุกๆ ชิ้น เก็บไว้เป็นคู่เพื่อกันลื่น

ขึ้นกระดุกผ้าทุกชิ้น

- (2) เมื่อเสร็จการขึ้นกระดุกแล้ว เริ่มประกบเส้นอักษณกูลี (*เส้นขวาง*) ของชั้นที่ 5 หรือชั้นรูกกลางด้านบน จุดสังเกตคือ แนวกระดุกเส้นขาดของชั้น 5 และชั้นที่เป็นเงาต้องตรงกันทั้งสองด้าน ขยี้ผ้าไม่เสมอไม่เป็นไร เมื่อได้ตำแหน่งที่ดีแล้วใช้เข็มหมุดยึดไว้ แล้วเย็บให้ชิดแนวตะเข็บเดิม ให้แนวตะเข็บใหม่อยู่ทางด้านผ้าชั้นใหญ่ แนวตะเข็บเดิมอยู่ริมผ้า

นำผ้าสองด้านมาประกบกระดุกเขาหากัน

พับด้านบนลง ให้แนวเส้นกุดิ
และอ้ทพะกุดิเสมอกันนำผ้าสองด้านมาประกบกระดุกเขาหากัน

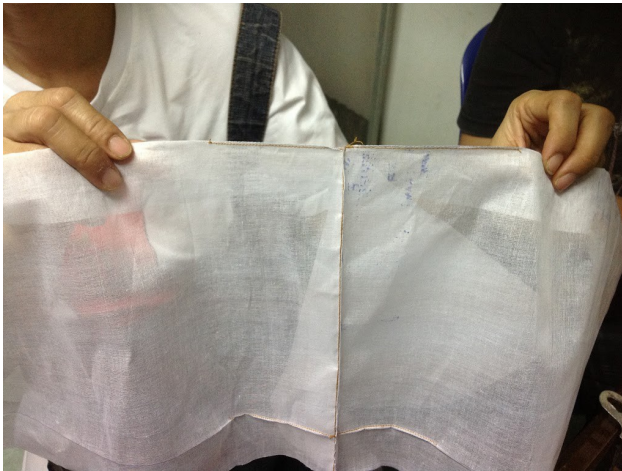

พับผืนล่างลงลักษณะเดียวกัน ได้ตำแหน่งดีแล้วกลัดด้วยเข็มหมุด

เย็บเส้นอักษะกุลี หลังกระดุก เมื่อสำเร็จคลี่ผ้าออกจะเห็น ช่องอักษะกุลีเป็นคลอง

- (3) เย็บเส้นอักษะกุลี เส้นขาดด้านล่าง ในลักษณะเดียวกับ เส้นด้านบน เมื่อเสร็จจกลีผ้าออกจะเห็นช่อง อักษะกุลีเป็นเหมือนคลอง มณฑลทั้งบนและล่างเป็นฝั่ง
- (4) ประกบเย็บเส้นกุลี (เส้นขาด) เข้าด้วยกันทั้งสองด้าน ในขั้นตอนนี้จะมีทั้งหมดสี่เส้น จุดสังเกตคือใช้แนวเส้นอักษะกุลีเป็นจุดศูนย์กลางในการเย็บ เวลาพับ เขาหาตัวและเมื่อพับแล้วต้องถูกห่อ

ประกบเส้นกุลีเข้าด้วยกัน

- (5) เมื่อประกบแนวเส้นกุลี เส้นขาด ทั้งสองด้านเข้าด้วยกัน จะสังเกตว่าผ้าจะห่อเป็นถุงเสมอ

ด้านที่จะเย็บจะห่อส่วนอื่นเสมอ

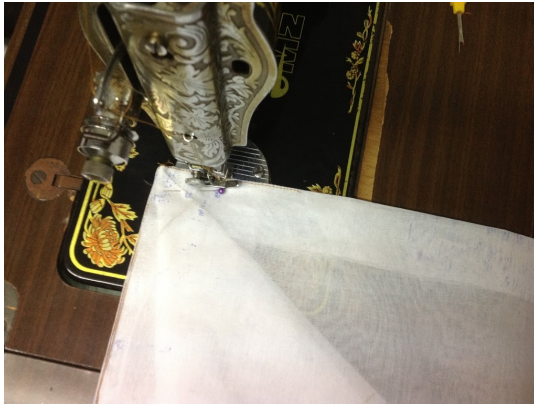
- (6) เริ่มเย็บห่างจากจุดพับประมาณ 2-4 ซม. ผ้าจะได้ไม่ย่น และเมื่อเย็บเสร็จแล้วผ้าจะมีสองชั้น มีลักษณะเป็นถุง ช่องกุสึและอัทมะกุสึจะเป็นคลอง

เริ่มเย็บห่างจุดพับประมาณ 2-4 ซม.

ชั้นที่ 4 และ 6

- (1) พลิกผ้าของชั้นที่ 4 ให้คลุมชั้นที่ 5 จะเห็นว่าผ้ามี 4 ชั้น

ซ้อนผ้าชั้นที่ 4 ให้คลุมชั้นที่ 5

- (2) เย็บตามแนวเส้นตัด ให้ห่างจากชายผ้าประมาณเพื่อไม่ให้พลาดในการเย็บ และเพื่อต่อผ้าทั้งสี่ชั้นเข้าด้วยกัน ตรวจสอบให้แน่ใจว่าผ้าทุกชั้นเย็บติดกันดี

ซ้อนผ้าชั้นที่ 4 ให้คลุมชั้นที่ 5

(3) ขลิบให้ตะเข็บเล็กที่สุด

ขลิบตะเข็บให้เล็กประมาณ 2 มิลลิเมตร

- (4) คลี่ผ้ามาเพื่อประกบเย็บเส้นอัทฌกุลีของชั้น และชั้นเงา
- (5) ประกบเย็บเส้นกุลี (เส้นขาด) ของชั้น และชั้นเงา
- (6) เมื่อเสร็จแล้วผ้าจะเป็น 2 ชั้น และมีลักษณะเป็นถุงเหมือนชั้นที่ 5
- (7) เย็บชั้นที่ 6 ในลักษณะเดียวกันกับชั้น 4 เพียงแต่อยู่คนละด้านของชั้นที่ 5

ชั้นที่ 7-9

มีการเย็บลักษณะการเย็บเหมือนกับกับ ชั้นที่ 4 และ 6 เพียงแต่ต่อชั้นให้ถูกต้องตามลำดับเท่านั้น

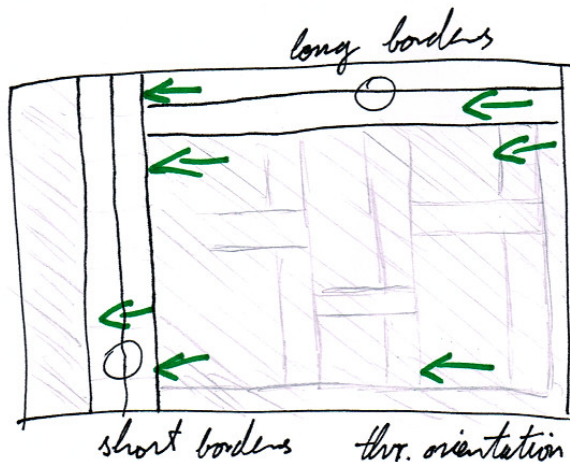
เมื่อเย็บเสร็จแล้วจะเห็นว่าผ้าสังฆาฏิเป็นผ้าสองชั้น แต่ไม่เห็นรอยเย็บ การใส่อนุวาด ลูกตุ้ม และรังตุ้ม ก็จะเหมือนกันกับจักรทุกประการ

4. อนุวัต

4.1 การตัด

ถ้ามีพื้นที่พอบบนแผ่นผ้า ใช้ส่วนที่เหลือด้านบนเพื่อทำอนุวัต (ผ้าสาบ) ด้านยาว และใช้ด้านขวางสำหรับด้านสูง หรือตัดผ้าตามแนวหน้าผ้าของแต่ละด้าน ทางผ้าของอนุวัตต้องเป็นทางเดียวกันกับผ้าผืนหลัก

ไม่เช่นนั้นอาจเกิดปัญหาผ้าย่นเพราะการหดตัวต่างกันของทางผ้าเมื่อผ่านการซัก

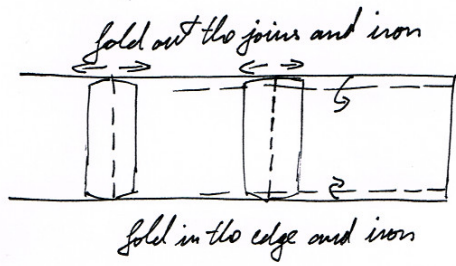
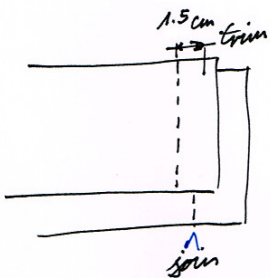
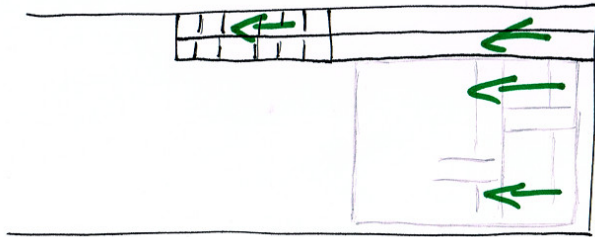

พับจากขอบผ้า ประมาณ 0.5-1 ซม. รีดขอบผ้าด้วยการทับเบาๆ ด้วยเตารีดเพื่อให้เกิดรอยงอต่อการรัดแรงขึ้น เมื่อรีดขอบทางยาวทั้งสองข้างแล้วม้วนเก็บโดยให้รอยรีดอยู่ด้านนอก ผูกด้วยเศษผ้าเก็บให้เรียบร้อย

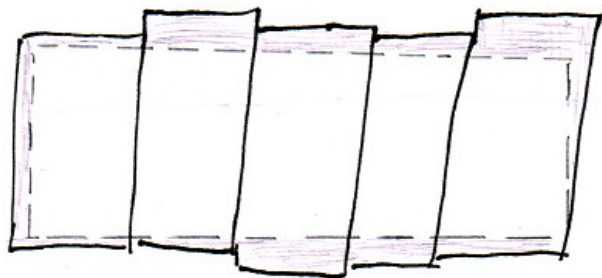
ภาพข้างล่างเป็นตัวอย่างอนุวัตที่รีดและม้วนเก็บพร้อมที่จะใช้งาน

หากความยาวของหน้าผ้าไม่พอกับความยาวอนูวาทที่ต้องการ จำเป็นต้องต่อ

4.2 การเย็บ

5. การย้อม

การย้อมทำได้สองลักษณะคือ ย้อมด้วยสีธรรมชาติ เช่นแก่นขนุนเคี้ยวล่วน (อ่านขั้นตอนการทำสีแก่นขนุน และการย้อมสีแก่นขนุน ได้จากภาคผนวกเรื่อง สีจากแก่นขนุน) และ ย้อมด้วยสีวิทยาศาสตร์

ในที่นี้จะอธิบายการย้อมด้วยสีวิทยาศาสตร์ เพราะหาและทำได้ง่ายกว่าสีธรรมชาติ

5.1 อุปกรณ์

- (1) เตาสำหรับต้มน้ำร้อน
- (2) ภาชนะที่ใช้ต้ม มีปากกว้าง เช่นกระทะ กาละมัง หรือหม้อมีปากกว้าง ขนาดประมาณ 20 ลิตร
- (3) ภาชนะตักน้ำมีด้ามยาว เช่นกะบวย ที่กรองน้ำ เพื่อป้องกันเศษสี หรือ สิ่งสกปรกจากน้ำ
- (4) ภาชนะสำหรับย้อม เช่นกาละมัง ในที่นี้ใช้รางไม้ชุด

รางย้อมผ้าและอุปกรณ์ที่ใช้ในการย้อม

อุปกรณ์การต้มน้ำย้อมผ้า ที่พอหาได้

- (5) ถุงมือพลาสติก แบบหนา และถังน้ำเย็นสำหรับช่วยลดความร้อนเวลาขยี้

ถุงมือพลาสติก และถังน้ำเย็น

- (6) สี ประกอบด้วย สีแก่นขนุน ตราสิงห์โต 1 กล่อง สีเหลือง ตราสิงห์โต 1 กล่อง สีกรัก ตรากิเลน ครึ่งกล่อง

อัตราส่วนการผสมสี

5.2 วิธีการย้อม

- (1) ต้มน้ำให้เดือด
- (2) นำสี 3 สีข้างต้น ลงภาชนะ ผสมน้ำร้อนด้วยน้ำพอประมาณท่วมผ้า คนให้เข้ากัน

ผสมน้ำที่ต้มเดือด

คนให้สื้เข้ากัน

- (3) นำผ้าทุกชิ้นที่ซักด้วยน้ำเปล่า และบิดให้เส็ดน้ำแล้ว ลงพร้อมกัน เพื่อให้สีที่ได้เสมอกัน

นำผ้าลงพร้อมกันขยี้ให้เร็ว

- (4) ขยี้ให้ผ้ากินสีเสมอกัน ใช้เวลาขยี้ประมาณ 10-15 นาที

ขยี้ให้ผ้ากินสีเสมอกัน

(5) เมื่อได้สีเป็นที่พอใจแล้วให้นำผ้าไปผึ่งในที่ร่ม

นำไปตากในที่ร่ม

(6) เมื่อแห้ง ให้ชุบด้วยน้ำต้มแก่นขนุนเข้มข้น เพื่อให้ได้สีและกลิ่นของแก่นขนุน

การย้อมแบบนี้ สีจะตกต้องรักษากลิ่นและสีให้เหมือนธรรมชาติด้วย
การวิธีซักผาด้วยน้ำแก่นขนุนแทนการซักด้วยผงซักฟอก

6. อุปกรณ์

6.1 การขีด

- (1) พื้นที่ยืนกว้างขนาด 3 เมตรขึ้นไป ยาวอย่างน้อย 5 เมตร อยู่ในห้องที่ลมสงบ
- (2) ไม่ขีดต่อลูมินัม ยาว 4.5 เมตรหนึ่งอัน 2.5 เมตร หนึ่งอัน
(สองอย่างนี้ไม่ต้องมีเส้นกำหนดขนาด) ไม่บรรทัด 60 ซม. หนึ่งอัน
- (3) ปากกาถูกลิ้น สีน้ำเงิน
- (4) กรรไกรตัดผ้าชนิดดี
- (5) ตลับเมตร หรือ สายวัด

6.2 การตัด

- (1) กรรไกรสำหรับตัดผ้า
- (2) เข็มหมุด สำหรับช่วยในการเก็บผ้า
- (3) กระดาษเปล่า สำหรับทำป้ายช่วยจำว่าผ้าชิ้นไหนเป็นชิ้นไหน

6.3 การเย็บ

- (1) จักรเย็บผ้าที่มีฝีเข็มสวยละเอียด
- (2) ด้ายเย็บผ้า (นิยมใช้สีน้ำตาลที่กลืนกับสีผ้าเมื่อเย็บเสร็จ)
- (3) เข็มจักร
- (4) กรรไกรตัดชีด้าย

- (5) เตารีด
- (6) เชื้อหมุด
- (7) ไม้บรรทัด ขนาดปกติ สำหรับเข้ามือนวด

6.4 การย้อม

- (1) เตาสำหรับต้มน้ำร้อน
- (2) ภาชนะที่ใช้ต้ม มีปากกว้าง เช่นกระทะ กาละมัง หรือหม้อมีปากกว้างขนาด 20 ลิตร
- (3) ภาชนะตักน้ำมีด้ามยาว เช่นกะบวย ที่กรองน้ำ เพื่อป้องกันเศษสี หรือสิ่งสกปรกจากน้ำ
- (4) ภาชนะสำหรับย้อม เช่นกาละมัง ในที่นี้ใช้รางไม้ชุด
- (5) ถังมือพลาสติก แบบหนา และถังน้ำเย็นสำหรับช่วยลดความร้อนเวลาขยี้
- (6) สี ประกอบด้วย สีแก่นขนุน ตราสิงห์โต 1 กล่อง สีเหลือง ตราสิงห์โต 1 กล่อง สีกรัก ตรากิเลน ครั่งกลอง